

ПРОФІЛАКТИКА ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ З УРАХУВАННЯМ ПОЗИЦІЇ ЛЮДИНИ - СУБ'ЄКТА ПРАЦІ

Мовмига Н.Є.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Існує безліч способів поліпшення або нормалізації стану людини в процесі трудової діяльності. Найбільш чіткими і логічно обґрунтованими критеріями є розмежування типів спрямованості впливу, що робиться, і визначення впливу на стан людини з урахуванням тієї позиції, яку займає суб'єкт дії. Оптимізуючи дії можуть бути спрямовані на усунення об'єктивно існуючих джерел неблагополуччя в тій ситуації, в якій працює людина. В цьому випадку зміна стану досягається опосередкованим шляхом, тобто за рахунок усунення причин і чинників, що провокують його негативну динаміку. У інших випадках метою оптимізації виступає безпосередньо переживаний людиною стан, тобто дія прямо орієнтована на зміну його характеристик в потрібну сторону. При цьому позиція суб'єкта може варіювати. Він або виступає в ролі пасивного «споживача» (слухає музику, приймає пігулки, піддається навіюванню), або ж активно бере участь в процесі цілеспрямованої зміни власного стану (вчиться «працювати над собою»).

Відомо, що радикальним шляхом усунення будь-якого небажаного (або небезпечного) явища служить викорінювання причин його виникнення. У ситуаціях професійної діяльності практично будь-яка форма оптимізації праці, будь то нормалізація умов місця існування, раціональна організація робочого простору, ергономічне проектування нових технічних пристроїв з метою полегшення виконання робочих завдань може розглядатися як важливий профілактичний захід, оскільки в ході її усувається багато ризик - чинників для розвитку негативних функціональних станів. Але, в першу чергу необхідно враховувати, в якій позиції знаходиться людина по відношенню до чиненої небезпечної дії. Працівник може або просто випробовувати або «переживати» впливи (при цьому зовсім не обов'язково без його бажання), що надходять ззовні, або ж активно брати участь в процесі зміни свого стану. У останньому випадку говорять про процес самоврядування, або саморегуляцію стану, в ході якого суб'єктом використовуються вже існуючі або формуються нові внутрішні навички того, що «оволоділо» собою.

Тобто вибір стратегій забезпечення безпеки визначається специфікою сприйняття суб'єктом внутрішніх і зовнішніх загроз. Значимими особливостями суб'єкта для самозабезпечення безпеки виступає наявність у нього інформаційних резервів подолання труднощів або процесу самоврядування, енергетичне домінування над ситуацією, опора на емоційний досвід. Ефективність його дій при реагуванні на небезпечну ситуацію визначається нестандартністю поведінки, самостійністю, комунікабельністю, довірою; свідомістю сприйняття ситуації або її учасників, свідомістю управління емоціями і поведінкою.